

Aneta Krupka

Uniwersytet Szczeciński, Szczecin | Instytut Nauk Teologicznych | Katedra Teologii Systematycznej
ORCID: 0000-0001-6604-4370, e-mail: aneta.krupka@usz.edu.pl

SPRAWOZDANIE Z OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ *ŚWIĘTOŚĆ KOŚCIOŁA NA PRZYKŁADZIE HISTORII POMORZA*, WSD KOSZALIN, 5 LISTOPADA 2022 ROKU

W auli Wyższego Seminarium Duchownego w Koszalinie 5 listopada 2022 roku odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa *Świętość Kościoła na przykładzie historii Pomorza*. Została ona zaplanowana jako jedno z działań w ramach realizacji projektu *Chrzest Pomorza w dziejach Polski i Europy: jubileusz 900-lecia*. Jest to długofalowy projekt naukowo-edukacyjny, finansowany dzięki subwencji przyznanej przez Ministerstwo Edukacji i Nauki, realizowany we współpracy Instytutu Nauk Teologicznych i Instytutu Historii Uniwersytetu Szczecińskiego oraz Instytutu Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk. Dziewięćsetna rocznica pierwszej z dwóch misji św. Ottona z Bambergu jest okazją do przypomnienia i lepszego ukazania przełomowego znaczenia chrztu Pomorza dla dziejów Polski i Europy. Przypadająca w 2024 roku rocznica przywołuje na nowo historię przyłączenia Pomorza do państwa Piastów i dwukrotnej misji Ottona, sekretarza na plockim dworze Władysława Hermana i wychowawcy Bolesława Krzywoustego. Biskup Bambergu na zaproszenie Bolesława Krzywoustego dwukrotnie przybył do Polski w celach misyjnych – po raz pierwszy w roku 1124 i ponownie w roku 1128. W swoich podróżach misyjnych dotarł do Pyrzyc, Kamienia Pomorskiego, Szczecina, Wolina, Kołobrzegu i Białogardu. To dzięki jego działalności tereny w dużej mierze pogańskie przyjęły chrześcijaństwo.

Konferencja *Świętość Kościoła na przykładzie historii Pomorza* była interdyscyplinarnym przedsięwzięciem, tworzącym platformę wymiany naukowej myśli przede wszystkim z pogranicza historii i teologii. W auli koszalińskiego seminarium zgromadzili się przede wszystkim studenci teologii, ale także osoby związane z postacią św. Ottona, szczególnie z miejscami jego kultu, znajdującymi się na terenach diecezji koszalińsko-kołobrzesckiej, pelplińskiej i archidiecezji szczecińsko-kamieńskiej. Oprócz możliwości

stacjonarnego uczestnictwa, konferencja była także transmitowana na żywo za pośrednictwem Dobrych Mediów. Nagrania wszystkich wykładów są dostępne do wysłuchania na platformie YouTube¹.

Spotkanie otworzyły powitania i pozdrowienia ks. dr. hab. Kazimierza Dullaka, prof. US, prodziekana Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Szczecińskiego oraz ks. dr. Jarosława Kwietnia, rektora Wyższego Seminarium Duchownego w Koszalinie.

Obrady zostały podzielone na dwa bloki. Pierwszy, moderowany przez ks. prof. dr. hab. Janusza Królikowskiego, dotyczył postaci św. Ottona z Bambergu. Zaplanowano trzy wykłady, jednak ze względu na nagłą nieobecność pierwszej prelegentki odbyły się dwa. Pierwszy wykład wygłosił prof. dr hab. Stanisław Rosik, historyk pracujący na Uniwersytecie Wrocławskim, specjalizujący się w zagadnieniach związanych z historią polskiego i powszechnego średniowiecza, jeden z najlepszych polskich specjalistów od postaci św. Ottona. Jego wykład *Święty mocno stąpający po ziemi. W kręgu dwunastowiecznej debaty nad ideałem biskupa i misjonarza na miarę końca wieków* dotyczył osoby biskupa Bambergu, przede wszystkim w aspekcie różnorodności spojrzenia w źródłach historycznych, którymi dysponujemy na jego temat. Prof. dr hab. S. Rosik przedstawił analizę najważniejszych średniowiecznych biografii Ottona, przedstawiając na ich podstawie syntetyczny obraz postaci biskupa z Bambergu. Do analizowanych dzieł należały trzy pisma: najstarsza biografia Ottona, dzieło anonimowego autora, powstałe przed 1146 rokiem; żywot autorstwa Ebona z Michelsbergu, napisany około 1152 roku oraz żywot autorstwa Herborda z 1159 roku, stanowiący syntezę i reinterpretację dwóch pierwszych. Uzupełnienie rozważań stanowiły obszernie cytaty z omawianych źródeł, oddając dobrze ówczesny kontekst kształtowania się obrazu świętego biskupa. Z hagiograficznych opowieści wyłania się więc wizerunek pasterza odznaczającego się mądrością i pobożnością. Nie są to jednak cechy teoretyczne, czysto duchowe, ale mające wyraźny, praktyczny wymiar, znajdujące swój wyraz w dziełach miłosierdzia podejmowanych przez świętego z Bambergu. Potwierdzeniem wyjątkowości tej postaci są, także zawarte w omawianych dziełach hagiograficznych, opisy początków kultu biskupa Ottona.

Drugi wykład, przygotowany przez biskupa prof. dr. hab. Henryka Wejmana, teologa duchowości, reprezentującego Wydział Teologiczny Uniwersytetu Szczecińskiego, stanowił poszerzającą, duchową refleksję na temat postaci Ottona. Biskup prof. dr hab. H. Wejman w swoim wykładzie *Oblicza świętości Ottona z Bambergu. Studium faktów biograficznych*, odwoływał się nie tylko do historycznych aspektów działalności Ottona, ale wskazał na istotne rysy jego duchowości, które mogą być inspirujące także dla współczesnego człowieka. Prelegent zwrócił szczególną uwagę na syntezę dwóch wymiarów świętości: naturalnych zdolności i ludzkiej historii oraz łaski, wynikającej z relacji z Bogiem. Połączenie tych dwóch aspektów widać zarówno w pełnionych przez biskupa dziełach miłosierdzia, jak i w sposobie przeżywania przez niego urzędu biskupa. Co więcej, postawa świętości, zdaniem biskupa Wejmana, potwierdza się w moralnej

1 „Świętość Kościoła na przykładzie historii Pomorza – Konferencja 9:00 5 XI 2022”, dostęp 3.01.2023, <https://dobremedia.org/component/k2/item/3472-2022-11-05-konferencja-wsd>.

syntezie trzech, koniecznie związanych ze sobą wymiarów: relacji do Chrystusa, konieczności okazywania miłości bratniej (co stanowi formę świadectwa o relacji do Chrystusa) oraz potrzebie otwartości na siebie nawzajem – pośród doświadczenia wielorakiej różnorodności.

Drugi blok wykładów dotyczył przede wszystkim innych świętych, związanych z dawną historią Pomorza. Moderatorem tego panelu był biskup prof. dr hab. Henryk Wejman. Pierwszy wykład wygłosił ks. prof. dr hab. Janusz Królikowski, reprezentujący Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie. W swoim wykładzie *Nieznane źródło do dziejów św. Wojciecha i jego znaczenie* prelegent zwrócił uwagę na rolę nieustannych poszukiwań źródeł historycznych, nawet tam, gdzie wydaje się, że wszystkie dane udało się już pozyskać. Jego zdaniem trudno spodziewać się znalezienia zupełnie nieznanych dzieł, ale warto szukać szczegółów, fragmentów znajdujących się w dziełach nie dotyczących wprost badanego tematu. W wykładzie ks. prof. dr hab. Janusza Królikowskiego szczególne miejsce zostało poświęcone omówieniu fragmentów *Kroniki klasztoru kasyjskiego*, pochodzącej z końca XI wieku, autorstwa Leona z Ostii. Ta opowieść o klasztorze na Monte Cassino zawiera relacje o pobycie św. Wojciecha w tym mateczniku duchowości benedyktyńskiej. W późniejszych katalogach świętych, pochodzących już z wieku XV/XVI także można odnaleźć kolejne inspirujące wątki dotyczące św. Wojciecha, wymagające jednak historycznej weryfikacji, przede wszystkim ze względu na odległość czasową od opisywanych wydarzeń. Obraz misjonarza, który wyłania się z tych źródeł, to zdaniem ks. prof. dr hab. Janusza Królikowskiego, wizerunek postaci nie tylko związanej z ówczesną sytuacją polityczną. Jest to także człowiek o głębokiej, chrystocentrycznej pobożności. Zdaniem prelegenta, warto zadbać o to, aby św. Wojciecha nie redukować do jego historycznej roli, ale wydobyć także znacznie bardziej uniwersalne rysy jego duchowości.

W kolejnym wystąpieniu dr hab. Katarzyna Parzych-Blakiewicz, prof. Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego przedstawiła historyczno-duchowy rys biograficzny bł. Doroty z Mątów. W wykładzie *Hagiologiczny patronat – teologiczna refleksja nad śladami pamięci o bł. Dorocie z Mątów* prelegentka podjęła temat nie tylko życia samej Doroty, ale także rozwoju jej kultu, interpretując go jako dowód żywotności ewangelicznych wartości, realizowanych przez błogosławioną z Mątów. Odwoływała się do zapisów Jana z Kwidzyna, pierwszego biografę Doroty, opisując także oddolność rodzącego się kultu. Kult, zatwierdzony ostatecznie dopiero w 1967 roku, trwał nieprzerwanie od śmierci Doroty w 1394 roku. Zdaniem prelegentki, bardzo różne, często trudne wydarzenia z jej życia złożyły się na bogaty i spójny rys głęboko chrystocentrycznej duchowości, zrealizowanej na wielorakich drogach jej życia. Dorota, na długo przed tym zanim została pustelniczką, w swoim doświadczeniu trudnego małżeństwa, śmierci dzieci, a później także nawrócenia męża i jego śmierci nie rezygnowała z ascetycznej postawy, nie przestając jednocześnie w pełni angażować się w swoje powołanie żony i matki.

Ostatni, podsumowujący wykład wygłosił ks. prof. dr hab. Ireneusz Werbiński, wybitny polski hagiolog, pracownik Kolegium Jagiellońskiego – Toruńskiej Szkoły Wyższej. W swoim wykładzie *Przesłanie świętości dla poszczególnych dróg powołania*

życiowego prelegent podjął się przedstawienia tematu świętości w różnych życiowych powołaniach. Odwołując się do nauczania Soboru Watykańskiego II i myśli posoborowych papieży, w tym zwłaszcza Jana Pawła II, przypomniał, że droga wiary jest w swej istocie drogą świętości, do której podjęcia człowiek zobowiązuje się w momencie chrztu. To chrzcielne zakorzenienie świętości pozwala mówić w Kościele o jednej świętości, która ewoluując w czasie, staje się inspiracją dla ludzi różnych epok.

Obydwa panele kończyły się otwartą dyskusją, którą umożliwiła włączenie się w debatę także słuchaczom konferencji. Słowo podsumowujące konferencję wygłosił biskup dr Zbigniew Zieliński, koadiutor koszalińsko-kołobrzeski. Zwrócił on uwagę na praktyczny wymiar zaprezentowanych rozważań, dostrzegając w nich nie tylko okazję do wspomnień, ale także wyzwanie i zobowiązanie do odkrywania osobistej świętości, rozumianej i przeżywanej w perspektywie kościelnej. Jego zdaniem oznacza to m.in. konieczność skupiania się nie tylko na indywidualnym wymiarze świętości, ale także na jej powszechności, czyli uniwersalności.

Cytowanie chicagowskie:

Krupka, Aneta. „Sprawozdanie z ogólnopolskiej konferencji naukowej *Świętość Kościoła na przykładzie historii Pomorza*, WSD Koszalin, 5 listopada 2022 roku”. *Studia Koszalińsko-Kołobrzeskie* 30 (2023): 295–298. DOI: 10.18276/SKK.2023.30-15.

Cytowanie oksfordzkie:

Krupka A. *Sprawozdanie z ogólnopolskiej konferencji naukowej „Świętość Kościoła na przykładzie historii Pomorza”, WSD Koszalin, 5 listopada 2022 roku.* „*Studia Koszalińsko-Kołobrzeskie*” 30 (2023), s. 295–298. DOI: 10.18276/SKK.2023.30-15.